

ZAKON

O AZILU

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom propisuju se načela, uslovi i postupak za dobijanje i prestanak azila kao i položaj, prava i obaveze lica koja traže azil i lica kojima je priznato pravo azila u Republici Srbiji.

Značenje izraza

Član 2.

Osnovni pojmovi korišćeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

Azil je pravo na boravak i zaštitu koje ima stranac kome je na osnovu odluke nadležnog organa koji je odlučivao o njegovom zahtevu za azil u Republici Srbiji odobreno utočište ili drugi oblik zaštite predviđen ovim zakonom;

Postupak azila je postupak, uređen ovim zakonom, za sticanje i prestanak prava na azil i drugih prava lica koja traže azil;

Stranac je svako lice koje nije državljanin Republike Srbije, bilo da je strani državljanin ili lice bez državljanstva;

Država porekla je država čije državljanstvo ima stranac ili država u kojoj je lice bez državljanstva imalo stalni boravak, a ukoliko stranac ima više od jednog državljanstva, država porekla je svaka država čije državljanstvo ima stranac;

Lice koje traži azil je stranac koji podnese zahtev za azil na teritoriji Republike Srbije o čijem zahtevu nije doneta konačna odluka;

Izbeglica je lice koje se, zbog opravdanog straha od progona zbog svoje rase, pola, jezika, veroispovesti, nacionalne pripadnosti ili pripadnosti nekoj grupi ili zbog svojih političkih uverenja, ne nalazi u državi svog porekla i nije u mogućnosti ili zbog tog straha ne želi da se stavi pod zaštitu te države, kao i lice bez državljanstva koje se nalazi izvan države svog prethodnog stalnog boravka i koje ne može ili zbog tog straha ne želi da se vrati u tu državu;

Utočište je pravo na boravak i zaštitu koja se daje izbeglici na teritoriji Republike Srbije za koga nadležni organ utvrdi da je njegovo strahovanje od progona u državi porekla osnovano;

Subsidijarna zaštita je oblik zaštite koji Republika Srbija odobrava strancu, koji bi u slučaju povratka u državu porekla bio izložen mučenju, nečovečnom ili ponižavajućem postupanju, ili bi njegov život, bezbednost ili sloboda bili ugroženi nasiljem opštih razmera koje je izazvano spoljnom agresijom ili unutrašnjim oružanim sukobima ili masovnim kršenjem ljudskih prava;

UNHCR je kancelarija Visokog Komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice;

Sigurna država porekla je država sa liste koju utvrđuje Vlada, čiji je državljanin lice koje traži azil, a ako se radi o licu bez državljanstva, država u kojoj je to lice imalo prethodno stalno boravište, koja je ratifikovala i primenjuje međunarodne sporazume o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, u kojoj ne postoji opasnost od

proganjanja iz bilo kog razloga koji predstavlja osnov za priznavanje prava na utočište ili dodelu subsidijarne zaštite, čiji državljani ne napuštaju svoju državu iz tih razloga i koja dozvoljava međunarodnim telima uvid u poštovanje ljudskih prava;

Sigurna treća država je država sa liste koju utvrđuje Vlada, koja se pridržava međunarodnih načela o zaštiti izbeglica sadržanih u Konvenciji o statusu izbeglica iz 1951. godine i Protokolu o statusu izbeglica iz 1967. godine (u daljem tekstu: Ženevska konvencija i Protokol), u kojoj je tražilac azila boravio ili kroz koju je prolazio, neposredno pre dolaska na teritoriju Republike Srbije i u kojoj je imao mogućnost podnošenja zahteva za azil, u kojoj ne bi bio izložen progonu, mučenju, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili vraćanju u državu u kojoj bi njegov život, bezbednost ili sloboda bili ugroženi;

Član porodice je maloletno dete, usvojenik, odnosno pastorak koji nisu u braku, supružnik ako je brak zaključen pre dolaska u Republiku Srbiju, kao i roditelj i usvojitelj koji su po zakonu dužni da ga izdržavaju.

Svojstvo člana porodice može se izuzetno priznati i drugim licima pri čemu će se posebno uzeti u obzir činjenica da su bila izdržavana od strane lica kome je odobreno utočište ili subsidijarna zaštita;

Maloletnik bez pratnje je stranac koji nije navršio osamnaest godina života i koji prilikom ulaska u Republiku Srbiju nema ili je nakon ulaska u nju, ostao bez pratnje roditelja ili staratelja.

Primena zakona u postupku azila

Član 3.

U pogledu osnovnih načela i uslova za sticanje i razloga za prestanak prava na azil, osnovnih prava i obaveza lica koja traže azil, izbeglica i lica kojima je dodeljen drugi oblik zaštite predviđen ovim zakonom, kao i postupka azila, primenjuju se odredbe ovog zakona.

Na pitanja postupka azila koja nisu uređena ovim zakonom primenjuju se propisi kojima je uređen opšti upravni postupak.

Na pitanja obima, sadržine i vrste prava i obaveza lica koja traže azil, lica kojima je odobreno utočište, subsidijarna zaštita ili privremena zaštita, a koja nisu uređena ovim zakonom, primenjuju se propisi kojima je uređeno kretanje i boravak stranaca.

Ovaj zakon se ne primenjuje na izbeglice koje su to svojstvo stekle na osnovu Zakona o izbeglicama ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 18/92 i 45/2002).

Pravo na podnošenje zahteva za azil

Član 4.

Stranac koji se nalazi na teritoriji Republike Srbije ima pravo da podnese zahtev za dobijanje azila u Republici Srbiji.

Ukoliko stranac iz stava 1. ovog člana, ne ispunjava uslove za dobijanje prava na utočište, po službenoj dužnosti će se razmotriti da li postoje uslovi za odobravanje subsidijarne zaštite.

Saradnja sa UNHCR-om

Član 5.

Nadležni organi saraduju sa UNHCR-om u sprovođenju njegovih aktivnosti u skladu sa njegovim mandatom.

II. OSNOVNA NAČELA

Zabrana proterivanja ili vraćanja

Član 6.

Nijedno lice ne sme biti proterano ili vraćeno protiv njegove volje na teritoriju gde bi njegov život ili sloboda bili ugroženi zbog njegove rase, pola, jezika, veroispovesti, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkih stavova.

Odredba stava 1. ovog člana neće se primenjivati na lice za koje se osnovano može smatrati da ugrožava bezbednost zemlje ili koje je pravosnažnom presudom osuđeno za teško krivično delo, zbog čega predstavlja opasnost za javni poredak.

Nezavisno od odredbi stava 2. ovog člana nijedno lice ne sme biti proterano ili protiv njegove volje vraćeno na teritoriju na kojoj postoji rizik da će biti podvrgnuto mučenju, nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.

Načelo nediskriminacije

Član 7.

U postupku odobravanja azila u Republici Srbiji, zabranjena je svaka diskriminacija po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu rase, boje, pola, nacionalne pripadnosti, društvenog porekla ili sličnog statusa, rođenja, veroispovesti, političkog ili drugog ubeđenja, imovnog stanja, kulture, jezika, starosti ili intelektualnog, senzornog odnosno fizičkog invaliditeta.

Načelo nekažnjavanja za nezakonit ulazak ili boravak

Član 8.

Lice koje traži azil neće biti kažnjeno za nezakonit ulazak ili boravak u Republici Srbiji, pod uslovom da bez odlaganja podnese zahtev za dobijanje azila i da pruži valjano obrazloženje za svoj nezakonit ulazak ili boravak.

Načelo jedinstva porodice

Član 9.

Nadležni organi će preduzeti sve raspoložive mere radi održanja jedinstva porodice u toku postupka azila kao i po dobijanju prava na azil.

Lica kojima je odobren azil imaju pravo na spajanje porodice, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Načelo informisanja i pravne pomoći

Član 10.

Stranac koji je izrazio nameru da traži azil u Republici Srbiji ima pravo da bude informisan o svojim pravima i obavezama tokom celog postupka azila.

Lice koje traži azil može da koristi besplatnu pravnu pomoć i zastupanje od strane UNHCR i nevladinih organizacija čiji su ciljevi i delovanje usmereni na pružanje pravne pomoći izbeglicama.

Načelo besplatnog prevođenja

Član 11.

Licu koje traži azil, a ne razume službeni jezik postupka, obezbediće se besplatne usluge prevođenja na jezik države porekla, odnosno na jezik koji razume.

Tražilac azila može angažovati prevodioca po svom izboru i o svom trošku.

Obaveza pružanja besplatne usluge prevođenja iz stava 1. ovog člana obuhvata i korišćenje gestovnog jezika i dostupnost materijala na Brajevom pismu i drugim pristupačnim formatima.

Načelo slobodnog pristupa UNHCR-u

Član 12.

Lice koje traži azil ima pravo na kontakt sa ovlašćenim službenicima UNHCR-a u svim fazama postupka azila.

Načelo lične dostave

Član 13.

Sva pismena u postupku dostavljaju se lično licu koje traži azil ili njegovom pravnom zastupniku. Pismo se smatra dostavljenim kada ga primi bilo koje od navedenih lica.

Načelo rodne ravnopravnosti

Član 14.

Licu koje traži azil obezbediće se da bude saslušano od strane osobe istog pola, odnosno prevodilac ili tumač istog pola, osim kada to nije moguće ili je skopčano sa nesrazmernim teškoćama za organ koji vodi postupak azila.

Načelo iz stava 1. ovog člana uvek se primenjuje prilikom pretresanja, telesnih pregleda i drugih radnji u postupku koje podrazumevaju fizički kontakt sa licem koje traži azil.

Načelo brige o licima sa posebnim potrebama

Član 15.

U postupku azila vodiće se računa o specifičnoj situaciji lica sa posebnim potrebama koja traže azil, kao što su maloletnici, lica potpuno ili delimično lišena poslovne sposobnosti, deca odvojena od roditelja ili staratelja, osobe sa

invaliditetom, stare osobe, trudnice, samohrani roditelji sa maloletnom decom i lica koja su bila izložena mučenju, silovanju ili drugim teškim oblicima psihološkog, fizičkog ili seksualnog nasilja.

Načelo zastupanja maloletnika bez pratnje i poslovno nesposobnih lica

Član 16.

Maloletniku bez pratnje, kao i poslovno nesposobnom licu koje nema zakonskog zastupnika, organ starateljstva će, pre podnošenja zahteva za azil, odrediti staratelja, u skladu sa zakonom.

Saslušanju maloletnika bez pratnje, odnosno poslovno nesposobnog lica iz stava 1. ovog člana mora prisustvovati staratelj.

Načelo neposrednosti

Član 17.

Svaki stranac koji je podneo zahtev za azil ima pravo da usmeno i neposredno bude saslušan od strane ovlašćenog službenika nadležne organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova, o svim činjenicama relevantnim za priznavanje prava na utočište ili dodelu subsidijarne zaštite.

Načelo poverljivosti

Član 18.

Podaci o licu koje traži azil, do kojih se dođe tokom postupka azila, predstavljaju službenu tajnu i mogu biti dostupni samo zakonom ovlašćenim licima.

Podaci iz stava 1. ovog člana ne smeju se otkriti državi porekla lica koje traži azil, osim ako ga po okončanju postupka i odbijanju zahteva za azil treba prinudno vratiti u zemlju porekla. U tom slučaju mogu se dati sledeći podaci:

- 1) identifikacioni podaci;
- 2) podaci o članovima porodice;
- 3) podaci o ispravama koje je izdala zemlja porekla;
- 4) adresa prebivališta;
- 5) otisci prstiju i
- 6) fotografije.

III. NADLEŽNI ORGANI

Kancelarija za azil

Član 19.

Povodom zahteva za azil i prestanka tog prava, u prvom stepenu postupak vodi i sve odluke donosi nadležna organizaciona jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: Kancelarija za azil).

Ovlašćeni službenici koji vode postupak azila u Kancelariji za azil posebno su osposobljeni za vršenje tih poslova.

Ministar unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: ministar), svojim aktom bliže uređuje uslove i kriterijume za službenike koji obavljaju poslove u Kancelariji za azil.

Komisija za azil

Član 20.

Komisija za azil odlučuje u drugom stepenu po žalbama na odluke Kancelarije za azil, a čini je predsednik i osam članova koje imenuje Vlada na period od četiri godine.

Sredstva za rad Komisije za azil obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Za predsednika i člana Komisije za azil može biti izabran državljanin Republike Srbije, diplomirani pravnik, koji ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci i poznaje propise iz oblasti ljudskih prava.

Vlada svojim aktom utvrđuje visinu naknade za rad članova Komisije za azil.

Komisija za azil je nezavisna u svom radu i odlučuje većinom glasova od ukupnog broja članova.

Administrativne poslove za Komisiju za azil obavlja Ministarstvo unutrašnjih poslova.

U roku od 30 dana od dana imenovanja njenih članova, Komisija za azil donosi Poslovnik o radu. Poslovnikom o radu bliže se uređuje način odlučivanja Komisije za azil, zakazivanje sednica i druga pitanja od značaja za rad Komisije za azil.

Centar za azil

Član 21.

Do donošenja konačne odluke o zahtevu za azil, licima koja traže azil obezbeđuje se smeštaj i osnovni životni uslovi u Centru za azil, koji je u sastavu Komesarijata za izbeglice kao posebne organizacije, u smislu Zakona o državnoj upravi i Zakona o državnim službenicima. Vlada svojim aktom osniva jedan ili više centara za azil.

Radom Centra za azil rukovodi državni službenik na položaju koji rukovodi Komesarijatom za izbeglice, koji svojim aktom uređuje i unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mesta u Centru za azil.

Državni službenik na položaju koji rukovodi Komesarijatom za izbeglice donosi propise o uslovima smeštaja, kućnom redu i obezbeđivanju osnovnih životnih uslova u Centru za azil.

Sredstva za rad Centra za azil obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

IV. POSTUPAK AZILA

Namera da se traži azil

Član 22.

Prilikom granične kontrole na ulasku u Republiku Srbiju, ili unutar njene teritorije, stranac može usmenim ili pismenim putem da izrazi nameru da traži azil pred ovlašćenim policijskim službenikom Ministarstva unutrašnjih poslova.

Stranac koji je izrazio nameru da traži azil će se evidentirati i uputiti u Kancelariju za azil, odnosno u Centar za azil. Stranac je dužan da se javi u roku od 72 sata ovlašćenom službeniku Kancelarije za azil, odnosno Centra za azil.

Kad ovlašćeni policijski službenik Ministarstva unutrašnjih poslova, u slučaju iz stava 1. ovog člana, posumnja da postoji neki od razloga za ograničenje kretanja iz člana 51. ovog zakona, sprovede stranca do Kancelarije za azil ili Centra za azil.

Evidentiranje

Član 23.

Ovlašćeni policijski službenik Ministarstva unutrašnjih poslova pred kojim je stranac izrazio nameru da traži azil izvršiće njegovo evidentiranje.

Evidentiranje obuhvata izdavanje propisane potvrde koja sadrži lične podatke koje je stranac dao o sebi ili se mogu utvrditi na osnovu raspoloživih isprava i dokumenata koje ima sa sobom.

Potvrda iz stava 2. ovog člana služi kao dokaz da je stranac izrazio nameru da traži azil i da ima pravo boravka u trajanju 72 sata.

Ovlašćeni policijski službenik ima pravo pretresanja stranca i njegovih stvari radi pronalaženja ličnih isprava i dokumenata potrebnih za izdavanje potvrde iz stava 2. ovog člana. Sve pronađene isprave i dokumenta evidentiraće se u potvrdi.

Način evidentiranja stranaca koji izraze nameru da traže azil bliže se uređuje propisom ministra.

Registracija

Član 24.

Ovlašćeni službenik Kancelarije za azil vrši registraciju stranca i članova njegove porodice.

Registracija obuhvata:

- 1) utvrđivanje identiteta,
- 2) fotografisanje,
- 3) uzimanje otisaka prstiju i
- 4) privremeno zadržavanje svih isprava i dokumenata koji mogu biti od značaja u postupku azila, o čemu se strancu izdaje potvrda.

Stranac koji poseduje pasoš, ličnu kartu ili drugi identifikacioni dokument, dozvolu boravka, vizu, izvod iz matične knjige rođenih, putnu kartu, odnosno drugu ispravu ili kakvo pismeno od značaja za postupak dobijanja azila, dužan je da ih priloži prilikom registracije ili podnošenja zahteva za azil, ali najkasnije do saslušanja.

Po izvršenoj registraciji strancu se izdaje lična karta za lica koja traže azil.

Strancu koji namerno ometa, izbegava ili ne pristane na registraciju iz stava 1. ovog člana nije dopušteno da podnese zahtev za azil.

Način vršenja registracije iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Pokretanje postupka za davanje azila

Član 25.

Postupak za davanje azila pokreće se podnošenjem zahteva za azil ovlašćenom službeniku Kancelarije za azil na propisanom obrascu u roku od 15 dana od dana registracije, a u opravdanim slučajevima, na zahtev stranca, Kancelarija za azil ovaj rok može produžiti.

Pre podnošenja zahteva za azil stranac će se poučiti o njegovim pravima i obavezama, a posebno o pravu na boravak, besplatnog prevodioca, pravnu pomoć i pravo na pristup UNHCR-u.

Neopravdanim prekoračenjem roka iz stava 1. ovog člana, stranac gubi pravo na boravak u Republici Srbiji.

Sadržinu i izgled obrasca zahteva za azil propisuje ministar.

Saslušanje

Član 26.

Ovlašćeni službenik Kancelarije za azil će lice koje traži azil lično saslušati u najkraćem mogućem roku. Lice koje traži azil može biti saslušano više puta.

Saslušanje može biti tonski snimljeno, kad se o tome obavesti lice koje traži azil.

Saslušanju mogu prisustvovati pravni zastupnik lica koje traži azil i predstavnik UNHCR-a, ukoliko se tome ne protivi lice koje traži azil.

Ovlašćeni službenik Kancelarije za azil će tokom saslušanja nastojati da utvrdi sve činjenice od značaja za odlučivanje o zahtevu za azil, a posebno:

- 1) identitet lica koje traži azil;
- 2) razloge na kojima se zasniva zahtev za azil;
- 3) kretanje lica koje traži azil nakon napuštanja države porekla i
- 4) da li je lice koje traži azil već tražilo azil u nekoj drugoj državi.

Lice koje traži azil je dužno da u potpunosti sarađuje sa Kancelarijom za azil i da tačno iznese sve činjenice koje su od značaja za odlučivanje.

Prvostepena odluka Kancelarije za azil

Član 27.

Nakon sprovedenog postupka Kancelarija za azil donosi odluku:

- 1) kojom usvaja zahtev za azil i strancu priznaje pravo na utočište ili dodeljuje subsidijarnu zaštitu;
- 2) kojom odbija zahtev za azil i nalaže strancu da, ukoliko nema drugi osnov za boravak, u određenom roku napusti teritoriju Republike Srbije.

Odluka iz stava 1. ovog člana odnosi se i na članove porodice izbeglice koji nisu podneli zahtev za azil.

U zakonom utvrđenim slučajevima Kancelarija za azil donosi odluku da se postupak za davanje azila obustavi.

Usvajanje zahteva za azil

Član 28.

Kancelarija za azil doneće rešenje kojim se strancu priznaje pravo na utočište, odnosno dodeljuje subsidijarna zaštita, kada utvrdi da lice koje je podnelo zahtev za azil ispunjava uslove za sticanje prava na utočište ili dodelu subsidijarne zaštite, ako ne postoje razlozi za uskraćivanje prava na utočište.

Odbijanje zahteva za azil

Član 29.

Kancelarija za azil doneće rešenje kojim se strancu odbija zahtev za azil kad utvrdi da je taj zahtev neosnovan ili da postoje zakonom propisani razlozi za uskraćivanje prava na azil.

Rešenje iz stava 1. ovog člana mora biti obrazloženo.

Neosnovan zahtev za azil

Član 30.

Zahtev za azil je neosnovan kad se utvrdi da lice koje je podnelo zahtev ne ispunjava uslove za priznavanje prava na utočište ili dodelu subsidijarne zaštite, a naročito:

1) kad je zahtev za azil zasnovan na neistinitim razlozima, na lažnim podacima, falsifikovanim ispravama ili dokumentima, osim ako za to iznese opravdane razloge;

2) ako su navodi iz zahteva za azil, koji se odnose na činjenice bitne za odluku o azilu, u suprotnosti sa navodima datim prilikom saslušanja lica koje traži azil, ili drugim dokazima izvedenim tokom postupka (ako se, nasuprot navodima iz zahteva, tokom postupka utvrdi da je zahtev za azil podnet sa ciljem da se odloži deportacija, da je lice koje traži azil došlo isključivo iz ekonomskih razloga i sl.);

3) ako lice koje traži azil odbija da da izjavu o razlozima za traženje azila ili je njegova izjava nejasna ili ne sadrži navode koji ukazuju na proganjanje.

Razlozi za uskraćivanje azila

Član 31.

Pravo na azil neće se priznati licu za koje postoje ozbiljni razlozi da se smatra:

1) da je počinilo zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovečnosti, u skladu sa odredbama sadržanim u međunarodnim konvencijama donetim u cilju predupređivanja takvih zločina;

2) da je počinilo teško krivično delo koje nije političkog karaktera, izvan Republike Srbije, pre nego što je ušlo na njenu teritoriju;

3) da je odgovorno za dela suprotna ciljevima i principima Ujedinjenih nacija.

Pravo na azil neće se priznati licu koje uživa zaštitu ili pomoć neke od ustanova ili agencija Ujedinjenih nacija, osim UNHCR-a.

Pravo na azil neće se priznati licu kome nadležni organi Republike Srbije priznaju ista prava i obaveze kao državljanima Republike Srbije.

Podnošenje novog zahteva za azil

Član 32.

Stranac čiji je zahtev za azil ranije odbijen u Republici Srbiji može podneti novi zahtev ako obezbedi dokaze da su se okolnosti relevantne za priznavanje prava na utočište ili dodeljivanje subsidijarne zaštite u međuvremenu bitno izmenile. U protivnom zahtev će se odbaciti.

Odbacivanje zahteva za azil

Član 33.

Kancelarija za azil će odbaciti zahtev za azil bez ispitivanja da li lice koje traži azil ispunjava uslove za priznavanje azila, ako utvrdi:

1) da je lice koje traži azil moglo da dobije efikasnu zaštitu u drugom delu države porekla, osim ako se, s obzirom na sve okolnosti, ne može očekivati da to učini;

2) da lice koje traži azil uživa zaštitu ili pomoć nekog organa ili tela Organizacije Ujedinjenih nacija, osim UNHCR-a, ili mu je priznat azil u drugoj državi;

3) da lice koje traži azil ima državljanstvo treće države;

4) da lice koje traži azil može da dobije zaštitu sigurne države porekla, osim ako dokaže da za njega nije sigurna;

5) da je zahtev za azil koji je lice koje traži azil podnelo nekoj drugoj državi koja poštuje Ženevsku konvenciju ranije odbijen, a u međuvremenu nije došlo do promene okolnosti na kojima se zahtev zasnivao, ili je ranije podneo zahtev za azil drugoj državi koja poštuje Ženevsku konvenciju;

6) da je lice koje traži azil došlo iz sigurne treće države, osim ako dokaže da za njega nije sigurna;

7) da je lice koje traži azil namerno uništilo putnu ispravu, identifikacioni dokument ili drugo pismeno koje je moglo biti od značaja za odluku o azilu, osim ako navede opravdane razloge.

Pre donošenja rešenja kojim odbacuje zahtev za azil, Kancelarija za azil će ispitati stranca na sve okolnosti koje isključuju razloge za odbacivanje zahteva za azil iz stava 1. ovog člana.

Obustava postupka i povraćaj u predašnje stanje

Član 34.

Postupak za davanje azila će se obustaviti po službenoj dužnosti ako lice koje traži azil:

1) odustane od zahteva za azil;

2) kome je propisno uručen poziv, bez opravdanog razloga ne pristupi saslušanju, ili odbije da iskaz;

3) bez opravdanog razloga, ne obavesti Kancelariju za azil o promeni adrese boravka u roku od tri dana od nastale promene, ili na drugi način sprečava uručenje poziva ili drugih pismena;

4) napusti Republiku Srbiju bez odobrenja Kancelarije za azil.

U odluci o obustavi postupka, Kancelarija za azil će odrediti rok u kome stranac koji nema drugi osnov za boravak u Republici Srbiji mora da napusti

njenu teritoriju, a ako to ne učini biće prinudno udaljen, u skladu sa zakonom kojim je uređen boravak stranaca.

Lice koje traži azil može u roku od tri dana od dana prestanka razloga zbog kojih je došlo do neodazivanja pozivu za saslušanje ili neblagovremene prijave promene adrese da podnese predlog za povraćaj u pređašnje stanje.

O predlogu za povraćaj u pređašnje stanje odluku donosi Kancelarija za azil.

Rok za žalbu

Član 35.

Protiv prvostepenih odluka donetih u postupku azila, žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana prijema prvostepene odluke.

V. PRIVREMENA ZAŠTITA

Privremena zaštita

Član 36.

U slučaju masovnog dolaska lica iz države u kojoj se njihov život, bezbednost ili sloboda ugrožava nasiljem opštih razmera, spoljnom agresijom, unutrašnjim oružanim sukobima, masovnim kršenjem ljudskih prava ili drugim okolnostima koje ozbiljno narušavaju javni poredak, kad zbog masovnog dolaska ne postoji mogućnost da se sprovede individualna procedura za dobijanje prava na azil, pružiće se privremena zaštita u skladu sa socijalnim, ekonomskim i drugim mogućnostima Republike Srbije. O pružanju privremene zaštite odlučuje Vlada.

Privremena zaštita može se dodeliti i licima koja su u vreme donošenja odluke iz stava 1. ovog člana zakonito boravila u Republici Srbiji, ali im je pravo na boravak isteklo pre prestanka razloga za pružanje privremene zaštite, ako su ispunjeni drugi zakonom propisani uslovi.

Kancelarija za azil vrši registraciju lica pod privremenom zaštitom primenom mera iz člana 24. stav 1. tač. 1), 2) i 3) ovog zakona.

Kancelarija za azil donosi pojedinačna rešenja o dodeljivanju privremene zaštite, u skladu sa odlukom iz stava 1. ovog člana.

Privremena zaštita je izuzetna mera i može trajati najduže godinu dana, a ukoliko razlozi za privremenu zaštitu i dalje postoje, može se produžiti.

Stranci kojima je dodeljena privremena zaštita imaju pravo da podnesu zahtev za azil.

Prestanak privremene zaštite

Član 37.

Privremena zaštita prestaje protekom roka za koji je odobrena, ili prestankom razloga zbog kojih je odobrena, o čemu odluku donosi Vlada.

Bez obzira na stav 1. ovog člana, privremena zaštita može prestati strancu na osnovu odluke Kancelarije za azil, kad se utvrdi da u odnosu na njega postoje razlozi zbog kojih se može uskratiti pravo na utočište.

Prava i obaveze stranaca kojima je odobrena privremena zaštita

Član 38.

Stranac kome je odobrena privremena zaštita ima pravo na:

- 1) boravak do perioda važenja privremene zaštite;
- 2) ispravu koja potvrđuje njegov status i pravo boravka;
- 3) zdravstvenu zaštitu u skladu sa propisima kojima je uređena zdravstvena zaštita stranaca;
- 4) besplatno osnovno i srednje obrazovanje u državnim školama u skladu sa posebnim propisom;
- 5) pravnu pomoć pod uslovima propisanim za lica koja traže azil;
- 6) slobodu veroispovesti, pod istim uslovima kao državljani Republike Srbije;
- 7) smeštaj, u skladu sa posebnim propisom;
- 8) pristupačan smeštaj osobama sa invaliditetom.

Stranac kome je odobrena privremena zaštita izjednačen je u pogledu obaveza sa licima kojima je priznato pravo na utočište.

VI. OSTVARIVANJE PRAVA I OBAVEZA LICA KOJA TRAŽE AZIL, IZBEGLICA I LICA KOJIMA JE DODELJENA SUBSIDIJARNA ZAŠTITA

Pravo na boravak u Republici Srbiji, smeštaj i osnovne životne uslove

Član 39.

Za vreme trajanja postupka lica koje traži azil ima pravo da boravi u Republici Srbiji i za to vreme, ukoliko je potrebno, ima pravo na smeštaj u Centru za azil.

Prilikom prijema u Centar za azil sva lica koja traže azil se zdravstveno pregledaju na način utvrđen propisom koji donosi ministar nadležan za zdravlje.

U Centru za azil licima koja traže azil obezbeđuju se pored smeštaja i osnovni životni uslovi: odeća, hrana, novčana pomoć i drugi uslovi, u skladu sa posebnim propisima i načelima postupka azila.

Kad lica koje traži azil poseduje sopstvena finansijska sredstva ili su mu sredstva obezbeđena na drugi način, obavezan je da učestvuje u snošenju troškova smeštaja u Centru za azil, a na njegov zahtev, ako ne postoje razlozi za ograničenje kretanja iz člana 51. ovog zakona, Kancelarija za azil će mu odobriti boravak van Centra za azil.

Zdravstvena zaštita

Član 40.

Lica koje traži azil i lica kome je odobren azil u Republici Srbiji imaju jednaka prava na zdravstvenu zaštitu, u skladu sa propisima kojima je uređena zdravstvena zaštita stranaca.

Pravo na besplatno osnovno i srednje obrazovanje i pravo na socijalnu pomoć

Član 41.

Lice koje traži azil i lice kome je odobren azil ima pravo na besplatno osnovno i srednje obrazovanje i pravo na socijalnu pomoć, u skladu sa posebnim propisom.

Propise o socijalnoj pomoći za lica koja traže, odnosno kojima je odobren azil donosi ministar nadležan za socijalnu politiku.

Prava izbeglica jednaka pravima državljana Republike Srbije

Član 42.

Lica kojima je priznato pravo na utočište u Republici Srbiji imaju jednaka prava kao državljani Republike Srbije u pogledu prava na zaštitu intelektualne svojine, slobodan pristup sudovima, pravnu pomoć, oslobođenje od plaćanja sudskih i drugih troškova pred državnim organima i prava na slobodu veroispovesti.

Prava izbeglica jednaka pravima stalno nastanjenih stranaca

Član 43.

Lica kojima je priznato pravo na utočište u Republici Srbiji imaju jednaka prava kao stalno nastanjeni stranci u pogledu prava na rad i prava po osnovu rada, preduzetništva, prava na stalno nastanjenje i slobodu kretanja, prava na pokretnu i nepokretnu imovinu, kao i prava na udruživanje.

Pravo izbeglica na smeštaj

Član 44.

Licima kojima je priznato pravo na utočište ili subsidijarna zaštita smeštaj se obezbeđuje prema mogućnostima Republike Srbije, a najduže jednu godinu od konačnog rešenja kojim mu je priznat status.

Pod smeštajem u smislu stava 1. ovog člana podrazumeva se davanje određenog stambenog prostora na korišćenje, ili davanje novčane pomoći potrebne za stambeno zbrinjavanje.

Oslobođenje od reciprociteta

Član 45.

Nakon tri godine boravka u Republici Srbiji od priznavanja prava na utočište, izbeglica će biti oslobođen eventualnih mera reciprociteta u pogledu prava koja mu na osnovu zakona pripadaju.

Integracija izbeglica

Član 46.

Republika Srbija će u okviru svojih mogućnosti obezbediti uslove za uključivanje izbeglica u društveni, kulturni i privredni život, kao i da omogućiti naturalizaciju izbeglica.

Posebne obaveze lica koje traži azil

Član 47.

Lice koje traži azil obavezno je:

- 1) da se pridržava mera ograničenja kretanja iz člana 52. ovog zakona, ako su određene;
- 2) da o svakoj promeni adrese pismenim putem obavesti Kancelariju za azil, u roku od tri dana od promene adrese;
- 3) da se pridržava kućnog reda, ako je smešteno u Centar za azil;
- 4) da se odaziva na pozive i saraduje sa Kancelarijom za azil i drugim nadležnim organima u svim fazama postupka azila;
- 5) da ovlašćenom službeniku preda svoja identifikaciona dokumenta, putnu ispravu i druga dokumenta koja mogu biti od značaja za njegovu identifikaciju;
- 6) da saraduje sa ovlašćenim službenicima prilikom njegove registracije i zdravstvenog pregleda;
- 7) da ostane na teritoriji Republike Srbije do okončanja postupka za dobijanje azila;
- 8) da napusti Centar za azil po donošenju konačne odluke o zahtevu za azil.

O nepoštovanju obaveza iz stava 1. tač. 3) i 8) ovog člana, ovlašćeni službenik Centra za azil obaveštava Kancelariju za azil radi preduzimanja mera iz njene nadležnosti.

VII. SPAJANJE PORODICE

Pravo na spajanje porodice lica kome je priznato pravo na utočište

Član 48.

Lice kome je priznato pravo na utočište ima pravo na spajanje sa članovima svoje porodice.

Na zahtev lica iz stava 1. ovog člana, Kancelarija za azil će i članu njegove porodice koji se nalazi van teritorije Republike Srbije, priznati pravo na utočište, ukoliko ne postoje zakonom propisani razlozi za uskraćivanje tog statusa.

Pravo na spajanje porodice lica kome je dodeljena subsidijarna zaštita

Član 49.

Lice kome je dodeljena subsidijarna zaštita, ima pravo na spajanje porodice u skladu sa propisima kojima je uređeno kretanje i boravak stranaca.

Spajanje porodice lica kome je dodeljena privremena zaštita

Član 50.

Nadležni organ može u opravdanim slučajevima dozvoliti spajanje porodice i dodeliti privremenu zaštitu i članovima porodice lica koje uživa privremenu zaštitu u Republici Srbiji.

VIII. OGRANIČENJE KRETANJA

Razlozi za ograničenje kretanja

Član 51.

Kretanje lica koje traži azil može se ograničiti rešenjem Kancelarije za azil, kada je to neophodno radi:

- 1) utvrđivanja identiteta;
- 2) obezbeđivanja prisustva stranca u postupku azila, u slučaju kad se osnovano može pretpostaviti da je zahtev podnet u cilju izbegavanja deportacije, ili kad bez prisustva stranca nije moguće utvrditi druge bitne činjenice na kojima je zahtev za azil zasnovan;
- 3) zaštite bezbednosti zemlje i javnog poretka u skladu sa zakonom.

Mere ograničenja kretanja

Član 52.

Ograničenje kretanja se sprovodi:

- 1) određivanjem boravka u Prihvatilištu za strance pod pojačanim policijskim nadzorom;
- 2) zabranom napuštanja Centra za azil, određene adrese, odnosno određenog područja.

Ograničenje kretanja traje dok postoje razlozi iz člana 51. ovog zakona, a najduže tri meseca.

Izuzetno, kad je ograničenje kretanja određeno zbog razloga iz člana 51. tač. 2) i 3) ovog zakona, ograničenje kretanja se može produžiti za još tri meseca.

O žalbi na odluku kojom je izrečena, odnosno produžena mera iz stava 1. tačka 1) ovog člana, odlučuje nadležni okružni sud.

Na postupak odlučivanja po žalbi iz stava 4. ovog člana shodno se primenjuje odredba člana 53. Zakona o policiji ("Službeni glasnik RS", broj 101/05).

Žalba na odluku o ograničenju kretanja ne odlaže izvršenje.

Nepoštovanje ograničenja kretanja

Član 53.

Licu koje traži azil može se odrediti boravak u Prihvatilištu za strance ukoliko prekrši zabranu iz člana 52. stav 1. tačka 2) ovog zakona.

IX. PRESTANAK AZILA I UDALJENJE STRANCA

Prestanak prava na utočište

Član 54.

Pravo na utočište prestaje iz sledećih razloga :

- 1) ako lice svojom voljom ponovo uživa zaštitu države porekla;

- 2) ako je lice svojom voljom ponovo steklo državljanstvo koje je ranije izgubilo;
- 3) ako je lice steklo novo državljanstvo i time uživa zaštitu nove države;
- 4) ako se lice svojom voljom vratilo u zemlju koju je napustilo ili van koje je ostalo iz straha od progona ili zlostavljanja, ili
- 5) ako lice više ne može da odbije zaštitu svoje države porekla, jer su prestale okolnosti u vezi sa kojima mu je dodeljena zaštita.

Prestanak zaštite u skladu sa odredbama stava 1. tačka 5. ovog člana neće se primenjivati na lice koje odbija da koristi zaštitu svoje države porekla, jer je u mogućnosti da se pozove na uverljive razloge vezane za proganjanje ili zlostavljanje u prošlosti.

Ukidanje odluke o davanju azila

Član 55.

Kancelarija za azil će po službenoj dužnosti ukinuti odluku o davanju azila ako se utvrdi da postoje razlozi iz člana 54. ovog zakona, kao i u drugim zakonom utvrđenim slučajevima.

Prestanak azila poništavanjem odluke o davanju azila

Član 56.

Kancelarija za azil će po službenoj dužnosti poništiti odluku o davanju azila ako se naknadno utvrdi:

- 1) da je odluka o davanju azila doneta na osnovu neistinito prezentiranih činjenica ili prikrivanju činjenica od strane lica koje traži azil i da zbog toga u trenutku podnošenja zahteva za azil nije ispunjavao uslove za dobijanje azila, i
- 2) da postoje razlozi zbog kojih bi mu, na osnovu zakona, pravo na utočište bilo uskraćeno, da su bili poznati u trenutku podnošenja zahteva za azil.

Udaljenje stranca

Član 57.

Stranac čiji je zahtev za azil odbijen ili odbačen, ili je odlučeno da se postupak obustavi, a koji ne boravi po drugom osnovu u zemlji, dužan je da napusti Republiku Srbiju u roku koji je određen tom odlukom.

Rok u kome je stranac dužan da napusti Republiku Srbiju ne može biti duži od 15 dana od dana prijema konačne odluke iz stava 1. ovog člana.

Ukoliko stranac u ostavljenom roku ne napusti Republiku Srbiju dobrovoljno, kao i u slučaju iz člana 25. stav 3. ovog zakona, biće prinudno udaljen u skladu sa odredbama zakona koji uređuje kretanje i boravak stranaca.

Do udaljenja iz Republike Srbije, stranac iz stava 3. ovog člana može biti smešten u Prihvatište za strance.

X. ISPRAVE

Vrste isprava

Član 58.

Ministarstvo unutrašnjih poslova će licu koje je izrazilo nameru da traži ili je podnelo zahtev za azil i licu kome je odobren azil izdati sledeće isprave:

- 1) Potvrdu za lice koje je izrazilo nameru da traži azil;
- 2) Ličnu kartu za lice koje traži azil;
- 3) Ličnu kartu za lice kome je odobren azil i
- 4) Putnu ispravu za izbeglice.

Lice kome je izdata isprava iz stava 1. tač. 1), 2) i 3) ovog člana, dužno je da je nosi sa sobom i pokaže na zahtev ovlašćenog službenog lica.

Sadržinu i izgled obrazaca isprava iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Potvrda za lice koje je izrazilo nameru da traži azil

Član 59.

Potvrda za lice koje je izrazilo nameru da traži azil izdaje se na propisanom obrascu koji ne može da služi kao identifikacioni dokument.

Potvrda se izdaje i članovima porodice koji su sa licem koje je izrazilo nameru da traži azil.

Lična karta za lice koje traži azil

Član 60.

Nakon registracije, Kancelarija za azil na propisanom obrascu, izdaje strancu ličnu kartu za lice koje traži azil koja služi kao identifikacioni dokument i kao dozvola boravka u Republici Srbiji, do okončanja postupka azila.

U ličnoj karti za lice koje traži azil posebno se naznačava da li je stranac podneo zahtev za azil.

Lična karta iz stava 1. ovog člana izdaje se i članu porodice koji je sa licem koje traži azil.

Lična karta za lice kome je odobren azil

Član 61.

Licu starijem od 15 godina kome je odobren azil u Republici Srbiji, Kancelarija za azil izdaje ličnu kartu na propisanom obrascu.

Licu kome je priznato pravo na utočište lična karta se izdaje sa rokom važenja od 5 godina, a licu kome je dodeljena subsidijarna ili privremena zaštita, sa rokom važenja od 1 godine.

Putna isprava za izbeglice

Član 62.

Na zahtev lica starijeg od 18 godina kome je priznato pravo na utočište u Republici Srbiji, Kancelarija za azil izdaje putnu ispravu na propisanom obrascu, sa rokom važenja od 2 godine, u skladu sa zakonom.

U izuzetnim slučajevima humanitarne prirode, putna isprava iz stava 1. ovog člana izdaje se i licima pod subsidijarnom zaštitom koja ne poseduju nacionalnu putnu ispravu, sa rokom važenja do 1 godine.

Vraćanje isprave

Član 63.

Isprave iz člana 58. stav 1. tač. 2), 3) i 4) moraju se vratiti Kancelariji za azil, po okončanju postupka, ukidanju statusa ili u slučaju zamene zbog dotrajalosti ili oštećenja.

XI. EVIDENCIJE

Član 64.

Ministarstvo unutrašnjih poslova vodi evidencije o:

- 1) registrovanim licima;
- 2) licima koja traže azil u Republici Srbiji;
- 3) licima kojima je priznato pravo na utočište ili im je dodeljena subsidijarna zaštita;
- 4) licima kojima je dodeljena privremena zaštita;
- 5) licima kojima je ograničeno kretanje u smislu čl. 51. i 52. ovog zakona;
- 6) privremeno zadržanim stranim ispravama i
- 7) ispravama izdatim na osnovu ovog zakona.

Komesarijat za izbeglice vodi evidencije o licima smeštenim u Centru za azil.

Način vođenja i sadržinu evidencija iz stava 1. ovog člana propisuje ministar, a evidencije iz stava 2. ovog člana državni službenik na položaju koji rukovodi Komesarijatom za izbeglice.

Podaci o licima iz st. 1. i 2. ovog člana prikupljaju se, koriste i čuvaju u skladu sa propisima kojima je uređena zaštita podataka o ličnosti.

XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 65.

Odredbe ovog zakona tumače se u skladu sa Ženevskom konvencijom, Protokolom i opšteprihvatenim pravilima međunarodnog prava.

Član 66.

U roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona Vlada će imenovati predsednika i članove Komisije za azil iz člana 20. ovog zakona.

Vlada će u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona utvrditi listu sigurnih država iz člana 2. ovog zakona.

Član 67.

U roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona:

1) ministar nadležan za unutrašnje poslove doneće propise o sadržini i izgledu obrazaca zahteva za azil i isprava iz člana 58. ovog zakona, načinu evidentiranja i registracije lica koja traže azil iz čl. 23. i 24. ovog zakona i načinu vođenja i sadržini evidencija iz člana 64. ovog zakona;

2) državni službenik na položaju koji rukovodi Komesarijatom za izbeglice doneće akt o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Centru za azil i propise o uslovima smeštaja, kućnom redu, obezbeđivanju osnovnih životnih uslova i evidenciji lica smeštenih u Centru za azil;

3) ministar nadležan za socijalnu politiku doneće propise o socijalnoj pomoći za lica koja traže, odnosno kojima je odobren azil;

4) ministar nadležan za zdravlje doneće propis o zdravstvenim pregledima iz člana 39. stav 2. ovog zakona, koji se obavljaju prilikom prijema u Centar za azil.

Član 68.

Danom početka primene ovog zakona prestaju da važe Zakon o azilu ("Službeni list SCG", broj 12/05) i odredbe čl. 44. do 60. Zakona o kretanju i boravku stranaca ("Službeni list SFRJ", br. 56/80, 53/85, 30/89, 26/90, 53/91 i "Službeni list SRJ", broj 68/02).

Član 69.

Postupci azila započeti pre početka primene ovog zakona okončaće se prema odredbama ovog zakona.

Član 70.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“, a primenjuje se od 1. aprila 2008. godine.